

6. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2018, № 31, ст. 241. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2469-19>

7. Базаєв О. Д. Буття суспільної правосвідомості в інформаційному просторі України: сучасні світоглядно-ціннісні загрози. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2025. Вип. 92. Ч. 5. С. 286–292.

Пендюра Софія Максимівна,
здобувач вищої освіти інституту
заочного та дистанційного навчання
Національної академії
внутрішніх справ
Науковий керівник:

доцент кафедри теорії, історії
та філософії права навчально-
наукового інституту права
та психології Національної академії
внутрішніх справ, кандидат
історичних наук, доцент

Пилипенко Вікторія Вікторівна

АКТУАЛЬНІ ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується безпрецедентним зростанням ролі інформації та цифрових технологій у всіх сферах життєдіяльності держави. Інформаційний простір поступово трансформувався із середовища комунікації та обміну даними на самостійний об'єкт геополітичного протистояння. Особливої актуальності зазначена проблема набула для України в умовах повномасштабної збройної агресії російської федерації, коли інформаційні операції, кібератаки, кампанії з дезінформації та психологічного впливу стали невід'ємною складовою воєнних дій. За таких умов забезпечення інформаційної безпеки виступає не лише складовою національної безпеки, а й передумовою збереження державного суверенітету та демократичного розвитку держави.

Мета дослідження полягає в аналізі сучасних загроз інформаційній безпеці України, визначенні особливостей їх прояву в умовах гібридної війни та обґрунтуванні пріоритетних напрямів

удосконалення державної політики у сфері захисту національного інформаційного простору.

Наукове осмислення проблем інформаційної безпеки набуває особливого значення в умовах розвитку інформаційного суспільства. На думку Г. М. Сащук, сучасна гібридна війна поєднує традиційні форми збройного протистояння із системним інформаційно-психологічним впливом на населення, використовуючи як державних, так і недержавних акторів для досягнення політичних цілей [1, с. 90]. З такою позицією варто погодитися, оскільки сучасні конфлікти дедалі частіше характеризуються домінуванням інформаційних технологій над традиційними засобами впливу.

Водночас видається дискусійним твердження окремих дослідників про те, що головною загрозою інформаційній безпеці України залишається виключно зовнішня інформаційна агресія. Безумовно, зовнішній чинник є визначальним в умовах війни, проте не менш небезпечними залишаються внутрішні ризики, пов'язані з низьким рівнем медіаграмотності населення, недостатнім розвитком культури кібербезпеки, поширенням маніпулятивного контенту та недосконалістю механізмів стратегічних комунікацій.

Досліджуючи правові аспекти забезпечення інформаційної безпеки, С. В. Легомінова, Ю. В. Щавінський, Т. М. Мужанова та інші слушно зазначають, що сучасна система правового регулювання потребує постійного вдосконалення з огляду на динамічний розвиток цифрових технологій та появу нових форм інформаційних загроз [2, с. 107]. Дійсно, нормативно-правова база України останніми роками суттєво модернізується, однак швидкість розвитку цифрового середовища нерідко випереджає темпи правового регулювання.

Особливої актуальності набувають питання кібербезпеки як складової інформаційної безпеки держави. Як зазначають І. Р. Боднар та Д. М. Дубравська, розвиток інформаційних технологій створює не лише нові можливості для суспільства, а й формує принципово нові ризики для функціонування державних інституцій, критичної інфраструктури та систем державного управління [3, с. 88]. Погоджуючись із даною позицією, слід відзначити, що в умовах війни кіберпростір фактично перетворився на окремий театр бойових дій, де об'єктами атак стають енергетичний сектор, фінансова система, державні реєстри та інформаційні ресурси органів влади.

Разом із тим сучасні виклики інформаційній безпеці не обмежуються лише кіберзагрозами. Останніми роками суттєвої уваги потребує проблема використання технологій штучного інтелекту для створення маніпулятивного контенту. Генеративні моделі здатні продукувати тексти, аудіо- та відеоматеріали, які практично неможливо відрізнити від реальних повідомлень. Науковці наголошують, що технології штучного інтелекту можуть використовуватися як для посилення кіберзахисту, так і для автоматизації кібератак, фішингових кампаній та інформаційно-психологічних операцій, що істотно розширює спектр сучасних загроз інформаційній безпеці [4, с. 24]. Отже, традиційне розуміння інформаційної безпеки сьогодні потребує переосмислення з урахуванням нових технологічних реалій.

Значну увагу в сучасних дослідженнях приділено проблемам інформаційно-психологічної безпеки. Так, В. С. Канарський розглядає інформаційно-психологічну безпеку як важливий напрям державної політики, спрямований на забезпечення стійкості суспільної свідомості до деструктивних інформаційних впливів [5, с. 218]. Такий підхід заслуговує на підтримку, оскільки головним об'єктом сучасних інформаційних операцій дедалі частіше стає не інформаційна інфраструктура, а свідомість людини.

У цьому контексті особливого значення набуває розвиток медіаграмотності населення. Н. М. Заріцька справедливо наголошує, що здатність громадян критично сприймати інформацію та виявляти маніпулятивні повідомлення є важливим чинником забезпечення інформаційно-психологічної безпеки держави [6, с. 152]. Проте, на нашу думку, медіаграмотність повинна розглядатися не лише як елемент освітньої політики, а й як складова загальної системи національної безпеки.

Сучасні реалії свідчать про те, що ефективне забезпечення інформаційної безпеки неможливе виключно шляхом удосконалення законодавства або розвитку технічних засобів захисту. Необхідним є комплексний підхід, який передбачає поєднання правових, організаційних, технологічних та освітніх механізмів. Водночас пріоритетного значення набуває формування інформаційної стійкості суспільства як здатності протистояти дезінформації, маніпулятивним впливам та інформаційним атакам.

Таким чином, сучасні загрози інформаційній безпеці України характеризуються комплексним та багатовимірним характером.

Поряд із традиційними інформаційно-психологічними операціями та кібератаками суттєвий вплив на безпекове середовище справляють технології штучного інтелекту, цифрові платформи та нові механізми поширення дезінформації. Забезпечення інформаційної безпеки держави потребує удосконалення нормативно-правового регулювання, розвитку національної системи кібербезпеки, підвищення рівня медіаграмотності населення та формування ефективної системи стратегічних комунікацій. Саме комплексна реалізація зазначених заходів сприятиме зміцненню інформаційного суверенітету України та підвищенню стійкості держави до сучасних інформаційних викликів.

Список використаних джерел

1. Сашук Г. М. Безпекові імперативи українського інформаційного простору в умовах гібридної війни. *Політичне життя*. 2023. № 2. С. 89–94. DOI: 10.31558/2519-2949.2023.2.11
2. Легомінова С. В., Щавінський Ю. В., Мужанова Т. М., Дзюба Т. М., Рабчун Д. І. Правові механізми забезпечення інформаційної безпеки України в умовах гібридної війни. *Телекомунікаційні та інформаційні технології*. 2023. № 1 (78). С. 101–110. DOI: 10.31673/2412-4338.2023.0101111
3. Боднар І. Р., Дубравська Д. М. Основи інформаційної безпеки України в умовах війни. *Вісник ЛТЕУ*. 2023. № 74. С. 85–91. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2023-74-11>
4. Gupta M., Akiri C., Aryal K., Parker E., Praharaj L. From ChatGPT to ThreatGPT: Impact of Generative AI in Cybersecurity and Privacy. *EEE Access*. 2023. Vol. 11. P. 1–27. DOI: <https://doi.org/10.48550/arXiv.2307.00691>
5. Канарський В. С. Аналітичний огляд джерел та наукової літератури з публічного управління інформаційно-психологічною безпекою України. *Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Державне управління»)*. Випуск № 6(12) 2023. С. 210–224. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-6\(12\)-210-224](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-6(12)-210-224)
6. Заріцька Н. М. Медіаграмотність у контексті забезпечення інформаційно-психологічної безпеки в умовах гібридної війни: результати теоретичного аналізу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Психологія. 2021. Вип. 4. С. 150–154. DOI <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2021.4.29>